

Toni Comín: “La conselleria de Salut té pressions més bèsties del que et puguis arribar a imaginar”

Toni Comín (Barcelona, 1971) és el conseller que gestiona la partida més gran dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya. Més de 8.000 milions d'euros passen cada any per les seves decisions. Exmilitant de la plataforma maragallista Ciutadans pel Canvi, va trencar amb el PSC per vincular-se a la proposta de Junts pel Sí. És un dels homes de confiança d'Oriol Junqueras. Postgraduat en humanitats, llicenciat en filosofia i en ciències polítiques. Això vol ser una conversa diferent, una entrevista per reflexionar, no per buscar un titular fàcil. Ho intentarem, ja saps que la vena periodística acabarà sortint... Volem aprofundir sobretot en què pensa Toni Comín.

Text: Sergi Picazo / Foto: Ivan Giménez

Una persona que viu a Nou Barris té tres anys menys d'esperança de vida que una persona que viu al barri de Sarrià, de la ciutat de Barcelona. La diferència entre algú que visqui a Torre Baró, un barri del districte de Nou Barris, i a les Tres Torres, un barri del districte de Sarrià, és encara més bèstia: nou anys de vida. El codi postal, sovint, pot ser més important que un codi genètic. Aquest és el principal problema de la nostra societat: la desigualtat social, la desigualtat econòmica, la desigualtat educativa i cultural. Parlem de tot això amb el **conseller de Salut de la Generalitat de Catalunya, Toni Comín**, en dues sessions de la mateixa entrevista: la primera, a 'La Klau Crítica', i la segona, una ampliació, en conversa per telèfon.

Aquest cap de setmana deies a Twitter això sobre Cuba: “Per la generació del meu pare, Fidel i la revolució cubana van simbolitzar que el món mereix una alternativa al capitalisme. Avui és igual de necessària, tot i que el segle XX ens ha ensenyat que només serà vàlida si es construeix des de la democràcia”. Hi ha hagut rebombori perquè la consellera de Treball, Dolors Bassa, de Junts pel Sí, defensava els èxits socials de la Revolució. Tu com ho veus?

Jo vaig fer aquesta referència al meu pare, **Alfonso Comín**, perquè ell va conèixer Fidel Castro, va tenir una llarga entrevista amb ell, pel tema de l'extradició dels cristians comunistes. Ho va publicar, va escriure una crònica del seu viatge a Cuba, un llibre molt bonic, i per això em va semblar interessant poder fer [el tuit](#), on l'important era la foto de la portada d'aquest llibre. Jo, allò a què m'he dedicat des del punt de vista més teòric i més acadèmic, és a pensar alternatives al capitalisme que no caiguin en els problemes de les alternatives al capitalisme que han tingut el segle XX. L'objectiu de l'esquerra del segle XXI és buscar una alternativa al capitalisme que estigui basada en la democràcia. La meua feina intel·lectual abans de dedicar-me a la política institucional va anar

d'això. De fet, un dels llibres que he publicat és [‘Democràcia econòmica. Hacia una alternativa al capitalismo’](#). Aquest tuit realment feia referència també a la meva trajectòria.

Parlem d'això, d'alternatives. N'hi ha?

Sobre Cuba, vull dir una dada molt clara i objectiva. De tots els països que les Nacions Unides qualifiquen com a països de renda mitjana i baixa, Cuba és el país amb l'Índex de Desenvolupament Humà, que mesura el grau de desenvolupament dels països, més alt. Cuba és el país del Tercer Món amb un Índex de Desenvolupament Humà més alt. Això és una dada molt freda, molt indiscutible, molt objectiva.

Dir això que estàs dient sobre Cuba avui pot ser molt problemàtic per a un conseller del Govern de la Generalitat.

No, no, no. Ho diuen les Nacions Unides, no ho diu un conseller. Poso la dada sobre la taula. Jo crec, hi insisteixo, que el gran repte de l'esquerra del segle XXI serà mantenir la voluntat de superació —perquè és una mica el que dona l'origen a l'esquerra des del segle XIX, no?— del sistema econòmic que genera tanta desigualtat, i, per tant, un sistema econòmic que genera tantes injustícies, però des de la consciència que aquesta alternativa ha de ser profundament democràtica, i a grans trets proporcionar un sistema de mercat no capitalista. Aquesta és una mica la meva feina.

El teu pare, Alfons Comín, era comunista i cristià de base. Tu et consideres una persona d'esquerres, però no comunista. Socialdemòcrata? Liberal d'esquerres? Et defineixes d'alguna manera?

El meu llibre més gruixut parla sobre 'democràcia econòmica' i busca alternatives al capitalisme. Imagina-t'ho! Jo sóc molt utòpic en la reflexió, i més pragmàtic en l'acció. Jo crec que la tasca d'imaginar i la tasca de pensar alternatives ens permeten anar amb una major radicalitat; en canvi, la tasca de transformació i fer canvis per un país més just necessita un pragmatisme important. Per això tinc una visió utòpica a l'hora de pensar alternatives i una visió pragmàtica per ser transformador a l'hora de les accions institucionals. Es podria definir la meua tasca política com a acció política socialdemòcrata, però jo crec que la socialdemocràcia avui ha de tenir la capacitat d'entendre que sense una finestra oberta cap a la possibilitat de pensar alternatives que superin el capitalisme, que és pràcticament el pas que la socialdemocràcia no fa, quedaria molt curta.

“Les polítiques de salut que estic fent en aquest Govern són molt més d'esquerres que les del tripartit”

Ser pragmàtic permet estar al Consell de Govern de la Generalitat amb Convergència, no? Això et genera contradiccions?

Jo el que miro és la feina que estic fent, la feina que el Govern que m'acompanya em deixa fer i la feina en què el Govern que m'acompanya em dona el suport per fer. Les polítiques de salut que estic fent en aquest Govern són molt més d'esquerres que les del Govern tripartit, que van ser unes bones polítiques de salut, però les d'ara, pel que sigui, m'han portat a mi a fer polítiques encara molt més contundents amb els grans objectius que ha de tenir una visió progressista en salut.

Però els últims cinc anys Catalunya ha perdut un 14% del pressupost en salut. La partida d'aquest any, si s'aproven els pressupostos, serà de 8.750 milions, 408 milions més que en els pressupostos del 2015, però les xifres màximes a les quals s'havia arribat el 2009 o el 2010 superaven els 10.000 milions d'euros.

Hi insisteixo: són més d'esquerres que el tripartit. Són mesures més progressistes i més avançades tenint en compte el volum de diners que té el pressupost de la Generalitat. Amb un pressupost petit es poden fer polítiques molt progressistes. Aquest pressupost inicial —s'ha de distingir pressupost inicial de pressupost executat— és el cinquè més gran de la història. De les retallades en salut se n'ha recuperat un terç o una mica més. Això depèn del PIB. L'estructura tributària actual ja no és tan diferent de la del 2010. Hi ha algunes diferències, però la gran diferència d'ingressos entre el pressupost del 2010 i el del 2017 és deguda a les diferències en el PIB de Catalunya de l'any 2010 i de l'any 2017.

“És molt diferent la situació d'un CAP a Torre Baró, a Sant Adrià o al Prat que a Sant Cugat”

Per què són més d'esquerres les polítiques de Salut d'ara?

Per dir-ho d'una manera molt simplificada, perquè estic fent tres coses que són netament diferents. Primer, portar la universalitat a la seva màxima expressió amb una llei que brinda l'accés universal a la salut com un dret per a tots els ciutadans independentment de quina sigui la seva situació administrativa. Aquesta llei ens porta a rectificar les regressions que va fer el Partit Popular el 2012. Segon, pel que s'ha anomenat 'desprivatitzacions', per l'enfortiment del caràcter públic del sistema sanitari català. Estem mantenint la lògica inicial del sistema sanitari català: que els proveïdors als hospitals siguin empreses públiques o consorcis públics sense afany de lucre. No hi ha cap Administració pública avui a Catalunya que estigui fent un procés de desprivatització amb un volum econòmic més gran. I tercer, per mi, el més important, és repensar o redefinir el sistema com paguem als nostres metges d'atenció primària i dels CAPS. Fins ara els finançàvem segons la població assignada. Jo, quan vaig arribar, la primera cosa que vaig posar sobre la taula va ser fer un nou sistema de finançament en l'atenció primària sobre la base de la situació socioeconòmica de les diferents àrees de salut. Perquè és molt diferent, com has explicat tu, Torre Baró, Sant Adrià o el Prat que Sant Cugat. Per tant, hem fet un indicador que ens permet determinar la situació socioeconòmica de totes les àrees de salut de Catalunya i hem identificat el mapa de les necessitats socials de la salut a Catalunya. Aquest indicador ens permet saber que aquests barris en situació socioeconòmica més deprimida són els que tenen més necessitats en salut, perquè hi ha una correlació molt directa entre la capacitat econòmica de les persones i els problemes de salut. Per tant, hem de finançar la primària en funció no de la població assignada, sinó de les necessitats en salut que té aquesta població assignada. Aquest sistema fa, per dir-ho d'una manera ràpida, discriminació positiva en favor de les zones amb més dificultats socials i econòmiques del país. Aquestes polítiques, que amb el tripartit no es van fer, s'estan fent ara. Estem fent polítiques més valentes socialment i amb un grau de suport social i polític més gran. Això els dona solidesa. Tenen el suport de les forces polítiques que van formar el Govern tripartit i, a més, les de Junts pel Sí.

Estàs parlant de Convergència.

Sí, sí, és clar.

“Si Convergència en l'època de Pujol era la dreta catalana, aleshores era la dreta més d'esquerres d'Europa”

Ara que els coneixes més de prop: diries que Convergència, o el nou Partit Demòcrata Europeu Català, és un partit de dretes?

Ho tinc publicat des de fa molts anys, quan jo estudiava ciències polítiques, i ho he explicat en repetides ocasions abans de compartir governs amb ells. Convergència és un partit en el qual hi ha molta diversitat interna, moltes famílies i molts punts de vista ideològics. Les polítiques que fan, això sí, són unes en concret. Però la seva definició ideològica és molt transversal. Hi ha gent que es consideren a ells mateixos socialdemòcrates, d'altres que es consideren liberals, d'altres democratacristians... La meua visió, en l'època de Pujol, és que, si Convergència era la dreta catalana, era la dreta més d'esquerres d'Europa.

Hi ha pressions polítiques o econòmiques a la conselleria de Salut?

Són públiques.

Explica-les.

Són, sobretot, difamacions. Hi ha una premsa, sobretot estic pensant en algun mitjà digital, molt contrària a la política de desprivatitzacions del conseller Comín.

No en pots dir el nom?

No cal donar-los publicitat.

T'està passant com a Pedro Sánchez al PSOE. És allò que va dir al 'Salvados' de Jordi Évole sobre les pressions mediàtiques contra el seu posicionament polític. Hi ha pressions mediàtiques?

No ho crec. Simplement, us convido a llegir els titulars que surten en determinats diaris digitals que són molt incendiaris. Parlo de mitjans digitals molt unionistes, molt en contra del procés i que més aviat tenen posicionaments de dretes... Clarament, ells no estan a favor de les polítiques que estem fent a la conselleria de Salut.

I d'altres tipus de pressions, n'hi ha? Dins el Govern de Junts pel Sí tens suport ple a tot el que estàs dient que faràs? A alguns diputats de Convergència —[com la diputada Montserrat Candini](#), portaveu de Junts pel Sí a la Comissió de Salut— no sembla que els agradin gaire les actuacions de la conselleria.

Dins del Govern no hi ha cap problema; al contrari, tinc ple suport. Hi ha molta cohesió, hi ha molt de suport entre consellers i una de les coses de les quals jo m'alegro molt és de saber que tinc també tot el suport del president Puigdemont, que té un perfil de sensibilitat social clara. Després hi ha hagut una frase d'una diputada de Junts pel Sí que jo ja vaig dir que em semblava desafortunada i que [va ser rectificada](#). Jo no puc més que agrair-li la rectificació. Jo vaig dir que calia una rectificació i, per tant, reconec el valor tan poc comú en política de rectificar.

“Ja hem tret els diners públics al grup Quirón. Quan s'acabin els contractes, no els renovarem”

Li trauràs els diners públics al grup privat Quirón-IDC Salut?

És que ja ho hem fet. Hem fet un primer canvi a la Clínica del Vallès.

Tots els diners?

En queden uns quants. Els contractes s'acaben quan s'acaben.

Quan jo parlava de pressions, em referia a aquestes pressions empresarials. Deuen ser pressions bèsties.

Són més bèsties del que et puguis arribar a imaginar.

Jo me les imagino molt bèsties.

Però, quan un té conviccions en la vida, resisteix les pressions. El que demano és que la gent que comparteix aquestes conviccions ens acompanyi. Perquè, si aquesta batalla la dones sol, potser no la guanyes; i, si dones batalla acompanyat, potser la guanyes. La gent que a Catalunya està a favor d'un sistema de salut i de provisió de salut més públic pot acompanyar la conselleria per poder tenir èxit. Les resistències són molt poderoses. Però, quan s'acabi el contracte de la Clínica del Vallès, no el renovarem. Quan s'acabi el contracte de l'Hospital General de Catalunya, no el renovarem, excepte una part de la quimioteràpia. El ritme de les desprivatitzacions, el determinarà el final dels contractes.

“Mantenir la qualitat i reduir les llistes d'espera no es pot fer sense reduir el dèficit fiscal. Per això necessitem una República”

La teva figura suposa un canvi important a la conselleria de Salut: de Boi Ruiz a Toni Comín. Recordem què va dir Boi Ruiz parlant sobre les mútues privades en una entrevista a TV3. Et faig la mateixa pregunta que li va fer Xavier Bosch a Boi Ruiz: recomanaries fer-se d'una mútua privada als catalans?

Un dels motius pels quals la gent de Catalunya es fa d'una mútua privada és perquè els temps d'espera són excessius, i això està identificat com un dels factors que porten a fer-se d'una mútua. Per tant, tenim una gran necessitat de reduir els temps d'espera perquè de manera natural, a mesura que es redueixen els temps d'espera, la doble cobertura —és a dir, pagar per la sanitat pública i, a més, pagar una mútua privada— disminuirà. Perquè no hi ha dubte que la qualitat de la sanitat pública és la millor. La gent no va a buscar qualitat quan es fa d'una mútua: en general, la gent hi va a buscar rapidesa. Per tant, si la gent obté rapidesa en una sanitat que reconeix de qualitat, no haurà de pagar una mútua, perquè tot el que necessita ho tindrà en la sanitat pública. La clau serà mantenir la qualitat de la sanitat a la vegada que el temps d'espera sigui molt més raonable. Això no es pot fer sense reduir el dèficit fiscal, i per això, segons la meva opinió, cal una República Catalana. Dit això, aquesta mesura tan celebrada per la premsa, que és la sortida dels operadors privats amb afany de lucre de la xarxa hospitalària, és una mesura que vam decidir conjuntament l'aleshores conseller de Salut Boi Ruiz i jo. Vaig comptar amb el seu suport.

La sanitat pública catalana té una gran qualitat gràcies als seus professionals i als recursos tècnics dels quals disposa. Però tots tenim exemples de llistes d'espera llarguíssimes, avis 'aparcats' en una cadira en un passadís, falta de llits d'hospitals que tenen plantes tancades, problemes per pagar medicaments... Hi ha moltes desigualtats en l'accés a la salut segons on visquis i si pots pagar-te una mútua.

El que estem fent és reforçar la xarxa assistencial a les zones amb més dificultats econòmiques i amb més problemes de salut. Però les desigualtats en salut també responen a molts factors socials, econòmics, laborals, culturals... Per posar fi a les desigualtats en salut, més enllà d'un sistema de salut capaç de combatre, necessitem una societat més igualitària, una major redistribució de la renda, garantir l'accés a l'educació i a la cultura, donar oportunitats a tothom... Només amb una estructura social que generi més redistribució de la riquesa i de la renda podrem tenir menys

desigualtats en salut. Mentrestant, el que es pot és intentar pal·liar-la, combatre la desigualtat.

Aquesta setmana el Govern ha presentat els pressupostos de la Generalitat. N'estàs content?

No puc estar satisfet amb cap pressupost. És millor aquest pressupost que el de l'any 2015, és millor que el que no vam arribar a aprovar l'any 2016, té més recursos. N'estic una mica menys insatisfet que l'any passat. Però no en puc estar satisfet del tot. Els grans problemes a la sanitat catalana tenen a veure amb l'infrafinançament i no amb la qualitat, que és excel·lent. Nosaltres tenim només tres problemes, i tots tres tenen a veure amb l'infrafinançament: les retallades salarials dels professionals sanitaris, les llistes d'espera i la poca capacitat d'inversió en infraestructura tenen a veure amb els diners.

“Hem de fer gestió, sí, però també relat. Tenim ideologia, en sentit positiu”

L'error de l'esquerra socialdemòcrata ha sigut pensar que només havia de gestionar i gestionar l'Estat del benestar una mica millor que la dreta? De Blair a Montilla, l'obsessió era “gestionarem millor que els liberals, i la gent ens votarà”.

El plantejament d'aquest mandat a la conselleria de Salut respon per si sol. Hem de fer gestió, sí, però també relat. La gestió, vulguin o no vulguin, sempre està al servei d'uns principis. No hi ha una gestió neutra. La qüestió és si un és conscient dels principis pels quals treballa, i si els explicita o no. En el nostre cas, el principi és aconseguir la màxima qualitat per curar més i curar millor. Això és el primer. Però després volem construir un sistema per combatre les desigualtats. Els vuit anys de diferència en l'esperança de vida entre Sant Cugat i el Prat o Sant Adrià no es poden tolerar. Això és ideologia en sentit positiu. Hem de tenir una sanitat universal. Això és ideologia en sentit positiu. Hem de reforçar el caràcter públic del sistema. Això també és ideologia.

La socialdemocràcia a Europa està en crisi. És perquè molts partits anomenats socialdemòcrates han acabat fent polítiques liberals, abaixant impostos, privatitzant o fins i tot retallant serveis públics?

No. Hollande ha fet polítiques erràtiques, però va pujar impostos als més rics i va prendre mesures d'esquerres a l'inici del mandat, i ara les enquestes diuen que perdria les eleccions. Als països nòrdics, els governs socialdemòcrates estan fent polítiques socials i, allà sí, guanyen les eleccions. No es pot dir que la crisi de la socialdemocràcia sigui per això que dius. Hi ha un problema estructural. Per fer polítiques socials, necessitem una arquitectura institucional nova a Europa. Ara no la tenim. Obama ha fet polítiques neokeynesianes i expansives per combatre la crisi i han sortit millor, més ràpidament i amb menys costos socials. Per què? Perquè tenen una política econòmica federal. En canvi, a la Unió Europea, Alemanya va imposar unes polítiques vàlides per a Alemanya però que no han resultat bones per als països del sud. Què ens falta a la UE? Una harmonització fiscal, els eurobons o un deute comú, una unió bancària i, probablement, unes polítiques compartides de Seguretat Social europea.

Però la socialdemocràcia està en crisi, o no?

Sí, la socialdemocràcia està en crisi. Però la principal raó és que no té els instruments institucionals que necessitaria per fer polítiques socials de primera divisió.

“És molt difícil fer polítiques alternatives en un sol país. Grècia n'és l'exemple”

L'anomenada socialdemocràcia, no vol o no pot? Tony Blair i la Tercera Via més aviat no volien fer més polítiques socials, evitar les privatitzacions i apujar impostos a les rendes altes.

Molts vam criticar Blair i la Tercera Via ja als anys noranta. Al PSC la majoria érem molt crítics amb Blair. Però en la socialdemocràcia europea hi ha hagut partits que han posat l'accent en allò social i altres partits que han posat l'accent en allò més liberal. Excepte els països nòrdics, és molt difícil fer polítiques alternatives en un sol país. Grècia n'és l'exemple. Syriza, que va tenir el suport de tota l'esquerra alternativa, feia un discurs molt d'esquerres i després es va haver de menjar el seu programa, perdent pel camí el seu ministre d'Economia. Si vols impulsar l'agenda socialdemòcrata, necessites instruments per fer-la. Per fer polítiques realment alternatives al neoliberalisme, cal una Europa federal en allò econòmic. Varufakis, Stuart Holland o John K. Galbraith fill van fer la seva ['Modesta proposta per resoldre la crisi de l'eurozona'](#), com a versió de mínims d'evolució cap a un govern econòmic europeu per avançar cap a l'harmonització fiscal i en el camp social.

L'ERC d'Oriol Junqueras diria que, per fer polítiques socials a Catalunya, només cal tenir un Estat propi.

Catalunya té una situació específica: té el dèficit fiscal més gran d'Europa. La República Catalana ens permetria, mantenint fins i tot alguna quota solidària amb Espanya, reduir el dèficit fiscal i, aleshores, el nostre Estat del benestar milloraria molt. Catalunya pot millorar molt el seu Estat del benestar gràcies a tenir una República fins i tot abans que s'avanci cap a una unió fiscal.

“El PSUC, partit del qual he heretat coses a través del meu pare, va ser gran perquè mai va ser sectari”

En el camp de la socialdemocràcia més o menys radical, a Catalunya hi ha una batalla forta entre ERC i els Comuns. Per què s'està produint aquesta pugna?

Hi ha moments de conflicte, hi ha moments de cooperació i de proximitat. A Salut, per exemple, hem aprovat propostes importants al Parlament amb el suport de Catalunya Sí que es Pot. Però, certament, s'està produint un gran debat. Té tres potes principals. Primer, és impossible tirar endavant els projectes socials dels Comuns sense una República. Emplaço als Comuns a explicar-me com ho volen fer sent Catalunya una autonomia. Em costa veure com es pot tenir avui un projecte d'esquerres i no ser independentista. Jo he fet aquesta evolució. He arribat a la conclusió que l'Estat del benestar de veritat necessita un Estat propi. Segon, cap persona d'esquerres pot pensar que ella és l'autèntica esquerra. El PSUC, partit del qual crec que he heretat coses a través del meu pare, va ser gran perquè mai va ser sectari. No va pensar que tenia el monopoli de l'esquerra a Catalunya. Sabia que totes les esquerres, en una lògica de fraternitat, aportaven. I tercer, prefereixo ser transformador en els fets i incluiu en la retòrica, sense tanta gesticulació radical, abans de ser molt radical en la retòrica i després fer curt en les reformes.

El problema del malestar entre els Comuns i ERC és la ciutat de Barcelona?

Barcelona és un ecosistema polític que té les seves pròpies regles del joc. Jo sóc molt respectuós amb les postures que té cada agrupació en el món municipal. Per avançar cap a una República, és important que Barcelona també cooperi en el procés sobiranista. Necessitem la capital del país remant a favor.

“És l'hora de començar a pensar a fer un 'catàleg de mobilitzacions' perquè els

independentistes puguin defensar les institucions catalanes”

Parlem del procés. Hi ha risc de quedar-nos estancats en el processisme? Oriol Junqueras va reconèixer en una entrevista de CRÍTIC que [“un dels riscos del procés és que hi hagi qui prefereixi estar en el processisme”](#).

Tots els membres del Govern tenim l’obligació moral de creure en el programa electoral de Junts pel Sí. Som allà perquè la gent va votar el full de ruta. El programa no és gens processista. Està determinat per fer una República Catalana. Ha de ser així sense cap ambigüitat.

Però no hi ha un “independentisme màgic”? Creus que Catalunya serà independent en 18 mesos? Si no hi ha un gir inesperat, s’entreveu complicat, no?

Hi ha un tema cabdal: la correlació de forces. És veritat que hi ha gent que no té clar que la correlació de forces actual en el camp independentista sigui la millor per tenir la força per guanyar. La clau, però, no estarà al Parlament ni al Govern, tot i ser importants, sinó que la clau està en la societat civil i la seva voluntat de mobilització al carrer. Qui pot guanyar el pols amb l’Estat és la societat catalana, de la mà de les institucions.

Però què creus que ha de fer ara la part de la societat civil catalana que vol assolir la independència?

És l’hora de començar a pensar a elaborar un ‘catàleg de mobilitzacions’ per tal que la gent independentista pugui defensar les institucions catalanes si l’Estat espanyol les posa en risc. Si complim el full de ruta, potser l’Estat espanyol posarà en risc les institucions, i la gent les ha de poder defensar i, per tant, s’ha de mobilitzar. Això és feina de la societat civil.

Entrevista editada i transcrita per Cristina Barrial.